

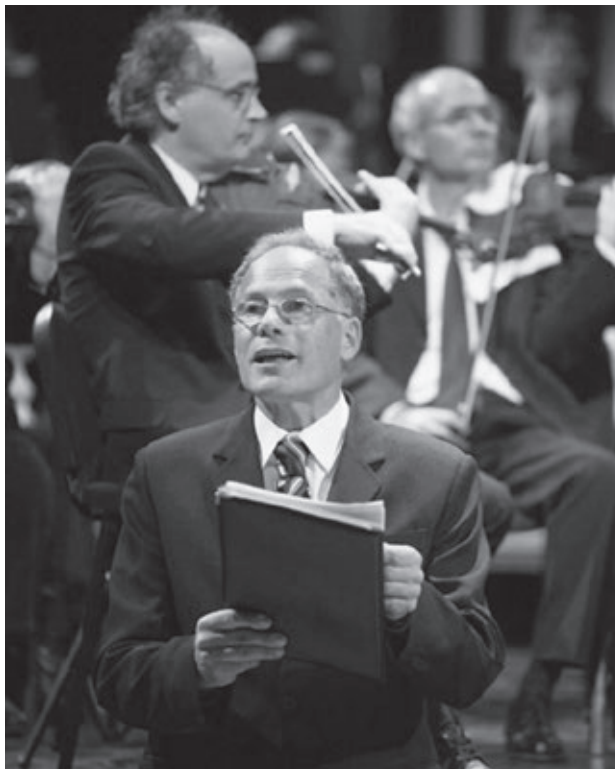
„Mintha a szövegemet a zeneszerző beleírta volna a partitúrába”

Zelinka Tamás fél évszázados évfordulóról, megújulásról és a cikkek „felöltöztetéséről”

A hazai zeneélet közismert személyisége. Sokan ismeretterjesztő előadásain találkoztak vele, akár a közönség, akár a zenekar soraiban ülve, mások az általa szerkesztett újságot, a Parlandót olvasták, netán vezető főtanácsosként kérték segítségét. Zelinka Tamás mindig, mindenütt a zenét szolgálta és szolgálja, legyen szó a Zeneakadémia Nagyterméről, egy vidéki művelődési ház pódiumáról vagy a Főpolgármesteri Hivatalról. Elhivatottan, soha nem apadó lelkesedéssel és folytonos, csendes derúval. A zenepedagógus, zenei ismeretterjesztő ebben az esztendőben kettős jubileumot köszönhet, hiszen már a Parlando ötvenedik évfolyamán dolgozik felelős szerkesztőként, ősszel pedig 75. születésnapját ünnepelheti. Ennek apropóján a zenepedagógusok lapjának történetéről, valamint azokról az együttesekről is beszélgettünk, amelyekhez sok évtizedes kapcsolat fűzi. A Duna Szimfonikus Zenekar jövőbeni sorsa is foglalkoztatja.

I *Fiatal nagybőgő- és szolfézstanár volt már három esztendeje, amikor a Parlando szerkesztője lett. Hogyan kezdődött a lappal való kapcsolata?*

– Minden a főiskolai éveimre vezethető vissza! Utólag már látom, hogy az ott töltött időszak, a tanárok milyen rendkívüli hatást gyakoroltak a további életemre. Földes Imre órái például, az azokba fektetett, hatalmas munka arra ösztönözte az embert, hogy megfogadja: egyszer majd ő maga is így fog tanítani. A nagybőgőnek köszönhetően pedig főiskolásként, 1968-ban már kiegészítőként játszhattam a Duna Szimfonikus Zenekarban („leánykori nevén” a BM Duna Szimfonikus Zenekarban), és így megismertem a zenekari életet. Még a diplomázás előtt kezdhettem meg a tanári pályát is, ráadásul az osztálytársaim növendékkoncertjein mindig szívesen vállaltam a műsorvezetést. Minden, amivel aztán a pályám során foglalkoztam, már ezekben az években megjelent. Nemsokra rá, ismeretség révén kért fel Szatmári László, a Parlando alapítója, felelős szerkesztője, hogy segítsék neki a folyóirattal kapcsolatos teendőikben, én pedig örömmel vállaltam. Elképesztően érdekes és színes világba csöppentem, pedig még nem is voltam harminc éves! Három esztendővel később pedig főelőadónak hívtak a Fővárosi Tanácsba, hogy foglalkozzam a zeneiskolákkal, a zenei ügyekkel. Azért vállaltam el, mert érdekelt magának a zenei életnek a szervezése, segítése. Szerencsém volt, pezsgő és kulturált területre kerültem, ahol nem üldözték, ha valaki a hivatali munkája mellett megőrizte szerves kapcsolatát a zenével. Ráadásul így azokkal a zenekarokkal, muzsikusokkal, iskolákkal, akiknek hivatalnokként segítenem kellett, rendszeresen találkoztam a koncerttermekben, így nap-

rakész információkkal rendelkeztem. S ahogy teltek az évek, egyre nőtt a szétosztható büdzsé, a zeneiskolák is fejlődésnek indultak. Számomra pedig nagy dolog volt, hogy a munkám során újságot szerkeszthettem, előadásokat tarthattam, és a hivatalnoki tennivalók mellett meg tudott maradni az, amit szerettem: a zene, a zene-tanítás is.

■ *Egy Önről szóló írásban az szerepel, 6000 ismeretterjesztő előadáson is túl van már...*

– Sosem számoltam, de azt elmondhatom, hogy az éves átlag 130-150 volt, akadt ugyanis olyan hétvége, amikor a Filharmónia három ifjúsági koncertet is adott, s mindegyiken pódiumra léptem. Általában ahogy végeztem az irodában, ültem a buszba, a muzsikuskok közé, készültem az előadásomra, és mire megérkeztünk, eltűnt a bürokrácia okozta fáradtság, örömmel vezettem be a hangversenyeket. Nagyon jó volt ez a sokféleség. Nagyobb teljesítményre ösztönözte az embert, ráadásul az egyik tevékenység hatott a másikra is, segítette.

■ *Az összes hazai zenekarral pódiumra lépett?*

– Három társulattal lett nagyon szoros kapcsolat. A nem hivatásos szimfonikus zenekarként induló Szent Istvánnal és a Dohnányi Zenekarral. Óriási munkát végezve váltak hivatásos együttessé, amiben öröm volt részt venni. A legrégebbi kapcsolat a Duna Szimfonikus Zenekarhoz köt, hiszen náluk kezdtem el kísézőként játszani, később pedig ismeretterjesztőjükk lettem, így több mint fél évszázada dolgozom velük, azaz egészen pontosan 53 esztendeje.

■ *Szerkesztőként milyen új szempontokkal kezdett neki a munkának a Parlandónál?*

– Szatmári László büszke arra, hogy azt az utat folytattam, amit ő elindított 1959-ben. Már maga a név is gyönyörű találmánya az alapítóknak: Parlando, azaz elbeszélve, elmondva. Benne van a beszélő vágya, hogy elmondjuk egymásnak az örömeinket, a bánatainkat. Kezdetből a legkiválóbb zenepedagógusok írtak az újságba, és ezzel a lappal segítséget kívántak nyújtani azon kollégáinknak is, akik közül sokan kihelyezett tagozatokon dolgoztak, kis csoportokban, így fontos volt, érezzék, egy nagyobb közösség tagjai, akik minden szakmai eredményt, újítást, tapasztalatot megosztanak. Azt a szellemiséget igyekeztem továbbvinni magam is, ami az újságot kezdetből fogva jellemezte. Arra törekedtem, hogy újabb és újabb neves szerzőket kérjek fel, és lényegesnek tartottam, hogy jobban kapcsolódjunk a mindennapi élethez, ne csupán tanulmányok kapjanak helyet a lapban, hanem például interjúk is. Már csak amiatt is, mert azt tapasztaltam, a zenetanárok jelentős része nem szeret írni. Ha valaki nem kérdezi őket, akkor sok fontos gondolatuk, szakmai ars poeticájuk nem lett volna megörökítve... Emellett arra törekedtem, hogy szülessenek recenziók kottákról, lemezekről, könyvekről, legyen kitekintés a külföldi eredményekre, és ápoljunk szorosabb kapcsolatot a többi zenei lappal. Az igazi megújulást – bármennyire is szomorú volt az apropó – az teremtette meg 2012-ben, amikor véglegesen az internetre került az újság.

■ *De már korábban is el lehetett érni a neten a Parlandót.*

– A nyomtatott lap mellett valóban lehetett az interneten is olvasni a cikkeinket, közel húsz éven keresztül. Ami nem fért bele a hatvan oldalas újságba, az felkerült a netre, vagy ha egy-egy írásból akadt hosszabb verzió, azt online formában el lehetett olvasni. Nem volt váratlan ez a kiadói döntés, hiszen akadtak terjesztési gondok, s már azok az idők is elmúltak, amikor az érdeklődők egy csekkel besétáltak a postára... Így viszont új lendületet nyert a lap, megszűntek a terjedelmi korlátok, és élhetünk az összes, internet adta lehetőséggel, azaz sok képet, számos videofelvételt is be lehet illeszteni az anyagokba. Míg korábban nem volt könnyű szavakkal pontosan megfogalmazni a helyes vonótartást, most egyszerűen be lehet mutatni egy filmen. Az internetnek köszönhetően a hatvan oldalból több ezer lett. Átlagosan egy lapszámban 90 és 150 írást lehet találni, a korábbi 10 helyett. Megújultak a rovataink, most már 66 között válogathat az olvasó, s szó esik a lapban tanításról, tehetséggondozásról, tanárképzésről, művészetelméletről. Akad benne egyházzenei pedagógiai cikk, laudáció, esszé, beszámoló, új kiadványajánló. Van olyan kolléga, aki a külföldi szakmai anyagokat lefordítja, s így a többiek is elolvashatják magyarul. Emellett egyre több írás érkezik egyetemistáktól: szakdolgozatok, disszertációk. Ha megjelenik a munkájuk, ők később is az olvasóink maradnak. Sajnos azzal, hogy az internetre költöttünk, azokat a zenepedagógusokat vesztítettük el, akik nem használják a számítógépet...

■ *Viszont így sok új érdeklődőt is nyertek.*

– A regisztrált olvasóinknak száma meghaladja a 25 ezret, a havi látogatóké pedig a 45 ezret. Gazdag is a területünk, hiszen az alsó, a közép és a felső foknak is kínálunk olvasnivalót. Emellett igyekszünk a többi művészeti ág felé is nyitni, hiszen ezek is megjelentek az alapfokú művészeti iskolákban. Nőtt is a lapunk felelőssége, hiszen lassan e területen magunkra maradunk... Sorra tűnnek el a hasonló kiadványok. Olvasóink között üdvözölhetjük már a közismereti iskolák ének-zene tanári karát, sajnos az ő folyóiratuk is megszűnt, s azt tapasztalom, hogy az óvónók is bekapcsolódtak. Emellett a magyar lakta területekre, a felvidéki, erdélyi, kárpátaljai, délvidéki pedagógusokhoz is eljut a Parlando. Időről időre küldenek írásokat is. Annak örülnék még nagyon, csak nincs rá keret – és ember sincs –, hogy a cikkeinkből legyenek absztraktok angol vagy német nyelven. Amikor elkezdtem a szerkesztést, ketten dolgoztunk Szatmári Lászlóval, 1990 óta azonban teljesen egyedül csinálom. És még nem találtam meg az utódomat...

■ *Mennyi munkát jelent ez a több ezer oldal?*

– Napi 6-8-at. A hozzám küldött anyagokat ugyanis – ahogy én fogalmazok – „felöltöttem” képekkel, videó- és hangzóanyagokkal. Érdekes és játékos munka, s nincs nagyobb öröm, mint amikor érkeznek a pozitív visszajelzések. Egyszemélyes szerkesztőség vagyok, de

Zelinka Tamás átveszi Balog Zoltántól a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetését

van mellettem egy tanácsadó testület is, amelytől akkor kérek segítséget, ha elakadok. A Parlando alapítója és kiadója a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete, felelős kiadója dr. Gyimesi László, az MZTSZ alelnöke. Ez a Szakszervezet több mint 60 éve annak ellenére a Parlando legfőbb éltetője, hogy egy ilyen szervezetnek nem feltétlenül lenne az a feladata, hogy egy zenepedagógiai folyóiratot támogasson. A szakszervezet azonban a tagjainak nemcsak érdekvédelmet biztosít, hanem szakmai segítséget is. Saját gyermekeként tekint rá, ahogy a másik támogatónk, az EJI, azaz az Előadóművészi Jogvédő Iroda is. A rendszerváltás óta a Nemzeti Kulturális Alap pályázataira mindig számíthatunk és újabban az MMA-ra is. A Parlando a maga 63. évfolyamával igazán komoly rekorder. De egész életemben az ilyen hosszútávot szerettem és élveztem. A Főpolgármesteri Hivatalban is 33 évet töltöttem, ötven esztendeje szerkesztem a Parlandót, s a Duna Szimfonikusokhoz még hosszabb kapcsolat fűz. Szinte minden koncertjükön a pódiumra lépek.

■ Hamar lecserélte azonban a nagybőgőt a műsorvezetésre.

– Igen, s ma már én vagyok az akkori társulatból az egyedüli, aki még mindig aktív. Igaz nem zenészként. A kezdetektől rendszeresen dolgozom a Duna Szimfonikus Zenekarral, látom az életüket és küzdelmeiket. Most éppen azt, hogy 61. évükben, a Duna Palota teljes felújítása miatt újra kell gondolják jövőbeni működési- és feladatkörüket és azt is, hogy miképpen tudják megtartani hűséges felnőtt- és ifjúsági törzsközönységüket. Az itt játszó muzsikuskok zöme sok éve a Zenekar hűséges tagja, emellett művésztanárként is dolgozik, így tel-

jes az életük. Bízom benne, hogy vezethetek még velük műsort... A pandémia miatt lecsökkentek a zenekari koncertek, s a TIT Szabadegyetemen, a budapesti nyugdíjas klubokban tartott sorozataim is szünetelnek. Érdekes, hogy ezekben a klubokban fiatalon kezdem előadásokat tartani, most pedig már 'hozzá-öregedtem' a társasághoz. Éppen ezért figyelek arra, hogy azzal a régi lendülettel és hévvel tartsam meg a műsorokat, mint amikor kezdtem. Nem szabad észrevenniük, hogy már én is az idén töltöm be a 75-öt.

■ Mit tart a legfontosabbnak ezekben az ismeretterjesztő előadásokban? Nem válik unalmassá századsszor is ugyanarról a műről mesélni?

– Mindig más a közönség és más a zenekar előadása is. Sosem teszem el a megírt szövegeimet, minden koncertre újként készülök. Folyton olvasom a legújabb irodalmat, keresem, hátha akad új felfedezés, várom az új inspirációkat. Minél többet hallgatom a remekműveket, annál több részletükre figyelek fel. Újrágondolom, és mást és mást veszek észre. Van, aki csak egyszer találkozik az adott művel, nekem pedig az a feladat, hogy felhívjam mindarra a figyelmet, amit első hallásra észre lehet venni. Az én szerepem olyan, akár az idegenvezető. Igyekszem úgy beszélni, mintha a szövegemet a zeneszerző beleírta volna a partitúrába. Mintha én is a része lennék, mintha egy szólamként engem is behelyezett volna a művébe. Akkor vagyok a legboldogabb, ha ez sikerül. Sosem félek a hangversenyen jelen lévő, kortárs szerzőktől, akik hálásak azért, amit felfedezek és elmondok a műveikről. Kiállok és igyekszem a komponistát képviselni. Ha egymás után hangzik el többször a mű, nagy kihívás, hogy minden előadás kicsit különböző legyen. A zenekar tagjai azonban díjazták az erre fordított munkát. Persze, mást kell elmondani a felnőtt és mást a gyerekközönségnek. A kicsiknél már előadás előtt figyelem az érkező csoportokat, s ebből tudom, mennyire lesznek érdeklődő közönség. Nekik nem a színpadról tartok előadást, hanem lemegyek közéjük, ülök a nézőtéren, onnan emelkedem fel, s kezdek el beszélni. Ott vagyok közöttük. A hideg, izzadságszagú tornatermekben, a sötétben, a rossz akusztikájú helyszíneken is. Ott vagyok és mosolygok. Mert tudom, milyen fontossággal bír a zene, ha felfedezik maguknak...
R. Zs.